

Hõive väheneb, aga uue tööjõu vajadus püsib kõrge

Hõivatute arv põllumajanduse ja toiduainetööstuse (PMTT) valdkonna põhikutsealadel väheneb aastaks 2031 OSKA prognoosi kohaselt 11% võrra, välja arvatud mõne ametiala, nt põllumajanduse ja kalanduse nõuandjate, loomaarstide ja tehnikute ning mehhatroonikute puhul.

Tööjõu voolavusest ja vananemisest tingituna on valdkonna järgmiste aastate peamine väljakutse kvalifitseeritud tööjõu leidmine ja hoidmine.

- Tööjõu **voolavus** on suur ennekõike liht- ja oskustöölise seas. Voolavust tingivad nii madal palgatase, kesised töötingimused kui ka tööde hooajalisus. Valdkond saab endale uued töötajad valdavalt samadelt ametialadelt, kuhu põllumajandusest ja toiduainetööstusest lahkudes sagedamini minnakse (nt kaubandus ja teised tööstusharud).
- PMTT eristub tööjõu regionaalse paiknemise poolest Eesti keskmisest oluliselt, kuna suur osa ettevõtetest asub väljaspool Põhja-Eestit.
- Valdkonna hõivet ja tööjõuvajadust mõjutab oluliselt **tööjõu vananemine**, samas on tööjõupuudust suudetud leevendada **välistööjõu** abil. Kõige enam on välistööjõudu põllumajanduses lihttöölise ning looma- ja linnukasvatavate seas, toiduainetööstuses samuti lihttöölise, aga ka toiduainetööstuse operaatorite, töötajate ja tootevalmistajate seas.
- Igal aastal vajab põllumajandus juurde üle 200 valdkonna **tasemeõppe lõpetanu**. Toiduainetööstuse põhikutsealadele on asendusvajadust ja hõive muutust silmas pidades igal aastal juurde vaja ligi 180 valdkonna tasemeõppe lõpetajat. Aastane tunnetuslik tööjõupuudus toiduainetööstuses on ligi 2500, põllumajanduses aga ligi 3200 töötajat.
- Kesksed **tulevikutööd mõjutavad tegurid** on tehnoloogia areng ja innovatsioon, keskkonnamuutused ning rohepöörde.

Valdkonnas kasvava vajadusega teadmised ja oskused:

- **majandus- ja finantsalased teadmised**
- **müügi, turunduse ja ekspordi alased oskused**
- **ringmajanduse, keskkonna ja rohepöörde alased teadmised**
- **õigusalased teadmised**
- **suhtlus- ja kommunikatsioonioskus**
- **digioskused ning oskus kasutada oma töös vajaminevaid tehnoloogilisi lahendusi ja töötada (suur)andmetega**

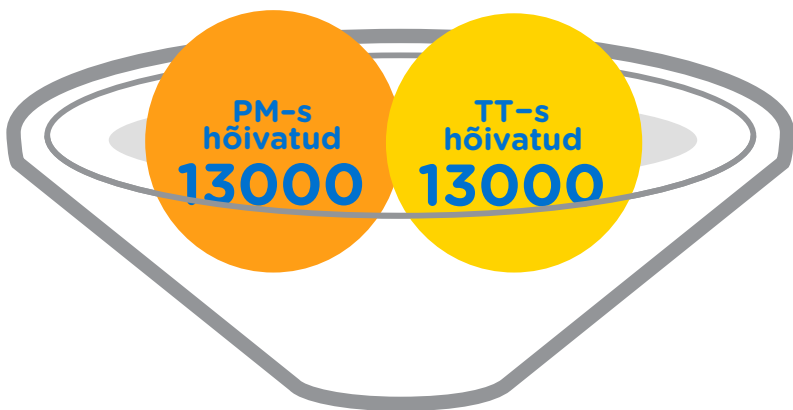
Kokku töötas 2021. aastal põllumajanduse põhikutsealadel üle 8000 inimese, koos lihttöötajatega üle 13 000 inimese. Toiduainetööstuse põhikutsealadel töötas kokku ligi 10 000 inimest, koos lihttöötajatega oli hõivatuid samuti ligi 13 000.

- Tööandjate tunnetatud tööjõupuuduse olukorras peaksid kutse- ja kõrgkoolid pakkuma **paindlikumat õpet**: senisest enam täienduskoolitusi, õpiampse, töökohapõhist õpet või mikrokvalifikatsioone vajaminevate kompetentside õpetamisel.
- Valdkond peab jätkama **innovaatiliste lahenduste juurutamisega ning tööprotsesside automatiseerimisega ja digitaliseerimisega**. Seda eriti olukorras, kus tehnoloogia ja automatiseerimise potentsiaali ei ole ekspertide hinnangul veel võrreldes paljude teiste majandus- ja tööstusharudega piisavalt ära kasutatud.
- Et teiste sektoritega tööjõu leidmisel konkurentsipüsida, **peavad tööandjad võtma suurema vastutuse endale töötajate leidmise ja nende hoidmise eest**. See puudutab nii pakutavaid töötingimusi, palgataset, valdkonna kuvandiloomet kui ka koostööd valdkonna kutse- ja kõrgkoolidega.
- Strateegiliselt tähtsast PM ja TT valdkonnast sõltub üha olulisemaks muutuv toidujulgeolek ja toiduga isevarustus.

Rohepöördealane kompetents ei ole Eesti ettevõtetes veel piisavalt kõrgel tasemel ning vastavate teadmiste ja oskuste arendamise ning taseme tõstmisega tuleb järjepidevalt tegeleda.

Teemaleht: põllumajandus ja toiduainetööstus

Koos lihttöötajatega on valdkonna põhikutsealadel kokku 26 000 hõivatut

85%

põllumajanduse valdkonna töötajatest oli Maksu- ja Tolliameti töötamise registri andmetel 2021. a ametis väljaspool Põhja-Eestit.

Hõivatute arv põllumajanduse (PM) ja toiduainetööstuse (TT) valdkonnas

Põllumajanduse ja toiduainetööstuse valdkonna hõive prognoos põhikutsealati aastateks 2021-2031 ning hinnang tööjõuvajaduse ja pakkumise tasakaalule

	Hõivatuid 2022	Hõive muutus	Hõivatuid 2032	Hinnang tööjõuvajaduse ja pakkumise tasakaalule
Põllumajanduse, kalanduse ja vesiviljelusettevõtte juht	670	↘→	600	tasakaal
Põllumajanduse ja kalanduse nõuandja	400	↗→	440	tasakaal
Looma- ja linnukasvataja	2430	↘→	2190	tasakaal
Taimekasvataja	2170	↘→	1950	tasakaal
Loomaarst	440	↗→	490	puudujääk
Loomaarsti abiline	360	↗→	400	tasakaal
Vesiviljeleja	50	→	50	tasakaal
Kalur	320	↘→	290	tasemeõpe puudub
Põllumajandusmasinate ja seadmete tehniline tugi	480	↗→	530	puudujääk
Aednik, maastikuehitaja ja arborist	690	↘→	620	turutõrge*
Mesinik	70	→	70	tasakaal
Kvaliteedijuht, tootearendusjuht, tehnoloog	440	→	440	puudujääk
Mikrobioloog, laborant	180	→	180	puudujääk
Tootmisjuht	190	→	190	puudujääk
Meister, tööjuht	250	→	250	puudujääk
Tehnikajuhid	90	↗	110	puudujääk
Tehnik ja mehhatroonik	110	↗	130	puudujääk
Tööstusmasinate mehaanik ja lukksepp	300	↘→	270	puudujääk
Toiduainetööstuse operaator, töötleja ja tootevalmistaja	5350	↘→	4820	tasakaal
Pagar, kondiiter ja maiustuste valmistaja	3050	↘→	2750	turutõrge*

↑ suur kasv (üle 20%)

→ püsib stabiilsena (±5%)

↘ keskmine kahanemine (kuni -20%)

↗ keskmine kasv (kuni 20%)

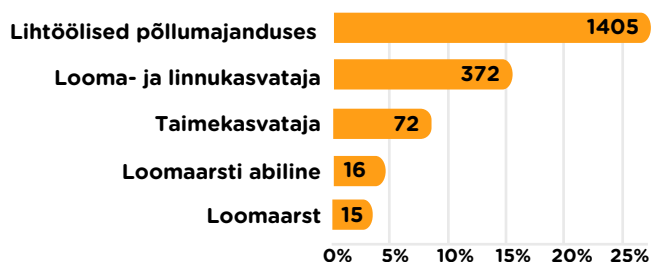
↘→ väike kahanemine (kuni -10%)

↓ suur kahanemine (üle -20%)

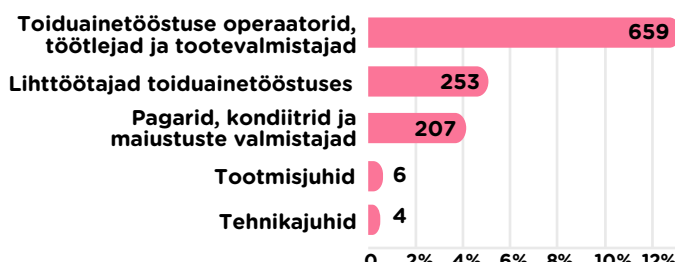
↗→ väike kasv (kuni 10%)

*Turutõrge: koolilõpetajaid on vajadusest rohkem, aga töötajaid on raske leida.

Enim välistööjõudu on põllumajanduses lihttöötajate seas

Enim välistööjõudu on toiduainetööstuses operaatorite, töötlejate ja tootevalmistajate seas

Välistööjõu arv ja osatähtsus

Välistööjõu arv ja osatähtsus